

Η ΑΛΛΗΓΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ

Πολιτεία Z 514a - 520e

Προτεινόμενοι στόχοι

- Να κατανοήσουν οι μαθητές το συμβολισμό του μύθου και τη θέση του στο διάλογο.
- Να εκτιμήσουν τη σημασία της παιδείας στην τελείωση του ανθρώπου²⁷.
- Να κατανοήσουν ότι κύρια αποστολή της πολιτείας είναι η εξασφάλιση της ευτυχίας όλων των πολιτών. Να εκτιμήσουν επομένως την κυρίαρχη άποψη ότι ο νόμος οφείλει να αποβλέπει στο φωτισμό -άρα και στην *εὐδαιμονία*- όλων των πολιτών και να υποχρεώνει αυτούς που μπορούν, να βοηθήσουν και τους άλλους να πραγματοποιήσουν την ανάβαση προς τη θέαση του *ἀγαθοῦ*, για να μπορέσουν να ασκήσουν συνειδητά την αρετή²⁸.
- Να συσχετίσουν τη θέση αυτή του Πλάτωνα με αντίστοιχη του Αριστοτέλη στα *Πολιτικά* (βιβλίο Η') και να επισημάνουν ομοιότητες και διαφορές των δύο φιλοσόφων.

Ερωτήσεις (για την εισαγωγή)

1. Ποιος εκφραστικός τρόπος ονομάζεται αλληγορία;
2. Ποιο είναι το θέμα της αλληγορίας του σπηλαίου;
3. Ποια είναι τα κυριότερα σύμβολα στην αλληγορία του σπηλαίου και πώς ερμηνεύονται;

²⁷ Βλ. Κείμενα από τη βιβλιογραφία, αρ. 23.

²⁸ Βλ. Κείμενα από τη βιβλιογραφία, αρ. 24.

Ενότητα 11η: Η αλληγορία του σπηλαίου²⁹: Οι δεσμώτες

Ερμηνευτικές ερωτήσεις

1. Με βάση την εισαγωγή του βιβλίου σας, να συνδέσετε την ενότητα με τα προηγούμενα και με το θέμα όλου του έργου.
2. Με ποια φράση δηλώνεται το θέμα της ενότητας και ποια μέθοδο ακολουθεί ο Πλάτων στην ανάπτυξή του;
3. Να περιγράψετε με λίγα λόγια την εικόνα του σπηλαίου ή να τη δώσετε με σχέδιο.
4. Τι νομίζετε ότι συμβολίζουν τα δεσμά και η υποχρεωτική καθήλωση - ακινησία των ανθρώπων του σπηλαίου;
5. Ποιος είναι ο ρόλος του *τειχίου* στη σκηνοθεσία του Πλάτωνα; Γιατί δεν πρέπει να φαίνονται οι άνθρωποι αλλά τα αντικείμενα;
6. α) Να εντοπίσετε τα σημεία του κειμένου που μας επιτρέπουν να θεωρήσουμε ότι η κοινωνία των δεσμοτών είναι η πολιτική κοινωνία και ότι ο κόσμος του σπηλαίου είναι ο αισθητός κόσμος.
β) Ποια είναι η κατάσταση της πολιτικής κοινωνίας (την οποία συμβολίζει η κοινωνία των δεσμοτών) και πώς περιγράφεται ο αισθητός κόσμος³⁰;
7. *ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς: Ὁ Ἀριστοτέλης (Περὶ κόσμον 398b16) γράφει: οἱ νευροσπάσται μίαν μῆρινθον ἐπισπασάμενοι ποιοῦσι καὶ ἀχένα κινεῖσθαι καὶ χεῖρα ζῶου καὶ ὄμω καὶ ὀφθαλμόν. Να συσχετίσετε το χωρίο αυτό με την πλατωνική παρομοίωση³¹.*

²⁹ Για τη θέση της αλληγορίας στη λογική ανάλυση βλ. Κείμενα από τη βιβλιογραφία, αρ. 21.

³⁰ α) Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους, - ὁμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ.

β) Η αρχική τοποθέτηση του ανθρώπου είναι η δέσμευση και η παραμονή του στο σκότος. Συνηθίζει τόσο στη σκιώδη πραγματικότητα που αντικρύζει, ώστε χρειάζεται εξαναγκασμός για να τραβηχτεί προς το φως του όντος. Βλ. Κ. Δ. Γεωργούλης (2), σ. LII.

³¹ Φαίνεται ότι ο Πλάτων είχε υπόψη του κάποια τέτοια θεάματα. Ο W. K. C. Guthrie (3), σ. 518 πιστεύει ότι η Ελλάδα της εποχής του Πλάτωνα φαίνεται πως ήταν συνηθισμένη σε παραστάσεις ανάλογες με του «Καραγκιόζη». Βλ. και Κ. Δ. Γεωργούλης (2), σ. 472.

8. Να συγκρίνετε το ευαγγελικό *ἐγὼ εἰμὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς* (Κατὰ Ἰωάννην, Η', 12- 13) με την εικόνα του ἀγαθοῦ στην πλατωνική αλληγορία του σπηλαίου.
9. Με ποιους εκφραστικούς τρόπους αισθητοποιείται η εικόνα του σπηλαίου και των δεσμοτῶν και ποιος είναι ο λειτουργικός ρόλος καθενός;
10. Να χαρακτηρίσετε τη γλώσσα και το ὄφος του Πλάτωνα στην αλληγορία του σπηλαίου και να ἐξηγήσετε το χαρακτηρισμό σας.
11. «*Ἄς υποθέσωμε ὅτι ἓνας ἐλύθηκε και ἀναγκάζεται (...) να σηκῶνῃ τα βλέμματά του προς τη διεύθυνση του φωτός και ὅτι κάνοντας ὅλα αυτά αισθάνεται ἄλγος και δεν ἠμπορεῖ ἐξ αἰτίας των μαρμαρυγῶν να βλέπῃ ξάστερα τα ἀντικείμενα ὡτινων ἐβλεπε τις σκιές (...)* Και στην περίπτωση λοιπόν που θα τον ἀνάγκαζε κανεῖς να ἀντικρύξῃ το ἴδιο το φως, δεν θα αισθάνονταν ἄλγος στα μάτια και γυρίζοντας τα μάτια του δεν θα ἐξητούσε να ξαναγυρίσῃ φεύγοντας προς ἐκεῖνα που ἠμπορεῖ να βλέπῃ ἢ ὄρασή του και δεν θα τα εθεωρούσε τῶ ὄντι σαφέστερα ἀπὸ ἐκεῖνα που του δείχνονται τῶρα; (...) Και ὅταν ἐφτανε προς το φως (του ἡλίου), ἐπειδὴ θα ἦταν τα μάτια του πλημμυρισμένα ἀπὸ φεγγοβολή, δεν θα του ἦταν ἀδύνατο να βλέπῃ ἔστω και ἓνα ἀπὸ τα πράγματα, ὅσα χαρακτηρίζομε ἐμεῖς τῶρα ὡς ἀληθινά;» (Πολιτεία, 515c, 515e, 516a, μτφρ. Κ. Γεωργούλης).

Ἀφού διαβάσετε το παρᾶθεμα ἀπὸ την *Πολιτεία*, να συγκρίνετε την κατάσταση των πρώην δεσμοτῶν (που περιγράφει) με το ποίημα του Καβάφη «Τα παρᾶθυρα».

Λεξιλογικές- Σημασιολογικές ασκήσεις

1. α) *κατάγειος*, β) *θαυματοποιός*: Να γράψετε στη νέα ἐλληνική τέσσερα σύνθετα για καθεμία ἀπὸ τις λέξεις με το ἴδιο δεύτερο συνθετικό (-γειος³², -ποιός) και να δώσετε τη σημασία τους.

³² ἐπίγειος, υπέργειος, υπόγειος (και το υπόγειο), ἐγγειος, ἀπόγειος (και το ἀπόγειο = ξενίθ), ισόγειος (και το ισόγειο), υδρόγειος, μεσόγειος.

2. *σπηλαιώδης*: η κατάληξη (επίθημα) -ώδης με την οποία σχηματίζονται επίθετα παράγωγα από ουσιαστικά δηλώνει ότι:
- (1) το προσδιοριζόμενο χαρακτηρίζεται από την αφθονία των στοιχείων ή συγκεντρώνει σε μεγάλο βαθμό τα στοιχεία που συνεπάγεται η πρωτότυπη λέξη,
- (2) το προσδιοριζόμενο ταιριάζει σ' αυτό που εκφράζει η πρωτότυπη λέξη. Με τα δεδομένα αυτά:
- A. Να δηλώσετε τη σημασία των επιθέτων σε -ώδης στις παρακάτω φράσεις, σημειώνοντας το (1) ή το (2) δίπλα από κάθε φράση.
- B. Να γράψετε και εσείς ένα επίθετο για καθεμία σημασία.
- Αποτελούσαν πολύ θορυβώδη παρέα.
 - Λαβυρινθώδης συλλογισμός, χρειάζεσαι το μίτο της Αριάδνης για να τον καταλάβεις.
 - Η συμπεριφορά του ήταν μάλλον παιδαριώδης
 - Έχει σαρκώδη χείλη.
 - Το πρόβλημα της ανεργίας είναι ακανθώδες για τις κυβερνήσεις.
3. *παραφερόντων*: Ποια σημασία έχει το ρήμα στη μέση φωνή (στην αρχαία και τη νέα ελληνική)³³;
4. Να γράψετε (στην αρχαία ελληνική) ένα αντώνυμο για καθεμία από τις λέξεις: *ἄτοπον*, *σιγῶ*, *πόρρω*, *φῶς*, *κατάγειος*³⁴.

³³ *παραφέρομαι*: φέρομαι άσχημα, βίαια, ανεξέλεγκτα, παρεκτρέπομαι παρασυρμένος από έντονο συναίσθημα· στην αρχαία: κινούμαι σε λάθος κατεύθυνση, παρασύρομαι, παρεκτρέπομαι, πλανώμαι. Το ενεργ. στην αρχαία: προσκομίζω, προσφέρω, αποτρέπω, απομακρύνω.

³⁴ *λογικόν*, *φυσικόν*, *ὀμιλῶ*, *ἐγγύς*, *σκότος*, *ἐπίγειος* ή *ὑπέργειος*.

Ενότητα 12η: Η αλληγορία του σπήλαιου: Η απροθυμία των φιλοσόφων

Εισαγωγή

Για να κατανοήσουν οι μαθητές την ενότητα, καλό θα είναι να δοθούν με συντομία μερικά χωρία (515-519) (πέρα από όσα αναφέρει το εισαγωγικό σημείωμα): η απελευθέρωση από τα δεσμά, η έξοδος από τη σπηλιά, η αντίδραση στη θέα των αληθινών αντικειμένων, το άλγος που προκαλεί το φως, η αντίθεση αισθητού και νοητού κόσμου (βλ. το παράθεμα στην ερώτηση 11 της προηγούμενης ενότητας).

Ερωτήσεις (για την εισαγωγή)

1. Τι συμβολίζει ο «πραγματικός» κόσμος, ο δικός μας, και η ανάβαση από το σπήλαιο σ' αυτόν;
2. Ποιον κόσμο συμβολίζει το σπήλαιο;
3. Γιατί οι φύλακες και οι άρχοντες- βασιλείς, που κατόρθωσαν να βγουν από το σπήλαιο και να ανέβουν στον επάνω κόσμο, δεν επιθυμούν να επιστρέψουν στο σπήλαιο;

Ερμηνευτικές ερωτήσεις

1. Ποιο θέμα θέτει για συζήτηση ο Σωκράτης και πώς συνδέεται με το θέμα της *Πολιτείας*; (Για τον τρόπο σύνδεσης να συμβουλευτείτε το διάγραμμα του διαλόγου στην εισαγωγή του βιβλίου σας).
2. Γιατί οι απαίδευτοι δεν μπορούν να αναλάβουν τη διοίκηση της πολιτείας;
3. Σε τι διαφοροποιείται η ζωή όσων έχουν λάβει την ορθή παιδεία από τη ζωή των απαίδευτων, των τυχαίων και αφιλοσόφητων πολιτικών; (Εκτός από το κείμενο να συμβουλευτείτε και τα σχόλια του βιβλίου σας).
4. α) Ποιον τρόπο ζωής προτιμούν οι πεπαιδευμένοι από την ανάληψη ευθυνών στη διοίκηση της πολιτείας;
β) Με ποιον εκφραστικό τρόπο παρουσιάζει την επιθυμία τους ο Πλάτων;

5. *Ἡμέτερον δὴ ἔργον ... τῶν οἰκιστῶν ... μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς δ' νῦν ἐπιτρέπεται*: Ποιους ονομάζει ο Σωκράτης *οἰκιστές* και ποια κατάσταση περιγράφει με το τελευταίο σχόλιο;
6. Ποια περιεχόμενο νομίζετε ότι έχει η έννοια του *ἀγαθοῦ* στο κείμενο; (Να απαντήσετε, αφού συμβουλευτείτε τα σχόλια του βιβλίου σας).
7. Ποια είναι, σύμφωνα με τον Πλάτωνα, η σημασία της παιδείας για την ανάληψη ηγετικών θέσεων;
8. Ποιες ήταν στην αρχαιότητα οι δοξασίες για τις *νήσους των μακάρων*; Να τις συγκρίνετε με παρόμοιες αντιλήψεις άλλων θρησκειών και της χριστιανικής³⁵.
9. *τάς τε βελτίστας φύσεις*: Αφού διαβάσετε τα σχόλια του βιβλίου σας, να συγκρίνετε την άποψη του Πλάτωνα για τη φύση του ανθρώπου με την άποψη του Δημόκριτου: *ἡ φύσις καὶ ἡ διδαχὴ παραπλήσιόν ἐστι. Καὶ γὰρ ἡ διδαχὴ μεταρυσμοῖ τὸν ἄνθρωπον, μεταρυσμοῦσα δὲ φυσιοποιεῖ*³⁶.
10. Ποια είναι η θέση και ο ρόλος των *φυλάκων* στην πολιτεία, σύμφωνα με το κείμενο³⁷;
11. Σήμερα υπάρχουν άνθρωποι απρόθυμοι να αναλάβουν ηγετικές (πολιτικές) θέσεις; Ποια χαρακτηριστικά νομίζετε ότι έχουν συνήθως όσοι δεν επιθυμούν τέτοιες θέσεις;
12. Να εντοπίσετε στο κείμενο τους όρους (λέξεις) που χρησιμοποιεί ο Πλάτων για να χαρακτηρίσει το *ἀγαθό*, την πορεία προς αυτό και την προσέγγισή του³⁸. Τι αποκαλύπτουν για τη φύση του *ἀγαθοῦ*;

³⁵ Μπορεί να αξιοποιηθεί η γνώση από άλλα μαθήματα, θρησκευτικά και ιστορία.

³⁶ Ο Δημόκριτος υποστηρίζει την εξανθρωπιστική λειτουργία της παιδείας, ότι δηλαδή με τη διδασχί, με την παιδεία, ο άνθρωπος διαπλάθεται προς την «φύσιν» του. Βλ. και Κ. Δεσποτόπουλος (2), σ. 28.

³⁷ Οι *φυλάκες* στο συγκεκριμένο απόσπασμα περιγράφονται με τους όρους *τοὺς ἐν παιδείᾳ, τάς τε βελτίστας φύσεις*.

³⁸ *μέγιστον μάθημα, ἀναβῆναι, ἀνάβασιν, ἀναβάντες, ἴδωσι, ἀφικέσθαι, ἰδεῖν*.

13. Να συγκρίνετε τον τρόπο με τον οποίο αποδίδει την έννοια του *ἀγαθοῦ* στην αλληγορία του σπηλαίου ο Πλάτων με την περιγραφή της *ἀρετῆς* στο ακόλουθο ποίημα του Σιμωνίδη του Κείου.

Ἡ ἀρετή

Ένας λόγος λέει: Σε βράχια
ἡ Ἀρετὴ δυσκολοπάτητα φωλιάζει
κι ἓναν τόπο θεῖο και πάναγνο αφεντεύει
δεν μποροῦν του καθενός θνητοῦ τα μάτια
να τη δουν· την αντικρῖζει μόνο εκείνος
που από μέσα του ο ιδρώτας, σπαραγμός
της καρδιάς του, θ' αναβρῦσει,
μόνο εκείνος που ως τ' ακρόκορφο θα φτάσει
της αντρείας.

(μτφρ. Θρ. Σταύρου)

Λεξιλογικές - Σημασιολογικές ασκήσεις

1. *μάκαρ- αρος*: ἡ λέξη σήμαινε στην αρχαία ευλογημένος, ευτυχισμένος, ευδαίμων και αναφερόταν κυρίως στους θεούς, ενώ αργότερα (στην αρχαία και πάλι) *μάκαρες* ήταν και οι νεκροί.
Να γράψετε στη νέα ελληνική φράσεις χρησιμοποιώντας παράγωγα της λέξης και να δηλώσετε τη σημασία τους³⁹.
2. Ποια είναι ἡ σημασιολογική διαφορά των ρημάτων: α) *διατρίβω* - *καταμένω* - *ἀποικίζομαι*, β) *ἐπιτρέπω* - *ἑάω-ῶ*⁴⁰ και ποια ἡ σημασία καθενός στο κείμενο;
3. *ἀναβῆναι*, *ἀναβάντες*, *ἀνάβασιν*: Ποια σημασία ἔχει αὐτή ἡ ἐπιλογή των λέξεων από τον Πλάτωνα;
4. *ἐπιτροπεύω*: Ποια είναι ἡ αρχική σημασία της λέξης και ποια σημασία ἔχει στο κείμενο⁴¹;

³⁹ Π.χ. ο μακαριότατος αρχιεπίσκοπος, μακάριοι οι πτωχοί τῷ πνεύματι, στην ἐκκλησία ἔψαλλαν τους μακαρισμούς, ο μακαριστός Σεραφεῖμ, ο μακαρίτης ο πατέρας μου, τον μακάριζαν για τὴν τύχη του. Ἡ σημασία είναι ἡ ἴδια με τῆς αρχαίας.

⁴⁰ α) *κατατρίβω*, *καταναλίσκω* ἢ *σπαταλώ* χρόνο, *ενασχολοῦμαι*, *ζω* - *μένω* συνεχῶς - *εἶμαι ἐγκατεστημένος* σε μακρινή χώρα, β) *τρέπω*, *στρέφω* προς, *αφήνω*, *δίνω* τὴν ἀδεία, *ἐμπιστεύομαι* τῇ φύλαξιν - *αφήνω* κατὰ μέρος, με τὴν ἐννοια τῆς ἀδιαφορίας ἢ τῆς ἀμέλειας.

⁴¹ *εἶμαι ἐπίτροπος*, *κηδεμών*, *ρυθμιστής* // *κυβερνώ*, *διοικῶ*.

Ενότητα 13η: Η αλληγορία του σπηλαίου:

Ο ηθικός εξαναγκασμός των φιλοσόφων

Ερμηνευτικές ερωτήσεις

1. Ο Γλαύκων υποβάλλει την ένσταση ότι αν αναγκάσουν τους φιλοσόφους να επιστρέψουν στο σπήλαιο, θα τους αδικήσουν, αφού θα τους αναγκάσουν να ζουν χειρότερα, ενώ μπορούν να ζήσουν καλύτερα.
 - α) Τι απαντά ο Σωκράτης στον Γλαύκωνα; Είναι, κατά τη γνώμη σας, πειστικό το επιχείρημα του Σωκράτη;
 - β) Πώς κρίνετε εσείς την άποψη του Γλαύκωνα;
2. *νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλη τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι*: Ποιος είναι ο σκοπός του νόμου σύμφωνα με τον Πλάτωνα; Να συγκρίνετε την άποψη αυτή με την άποψη του Πρωταγόρα για το νόμο, όπως εκφράζεται στον ομώνυμο διάλογο. (Μπορείτε να συμβουλευθείτε το σχετικό απόσπασμα στην 7η ενότητα του βιβλίου σας, σ. 90, ιδίως την τελευταία παράγραφο).
3. Ποιες είναι οι σχέσεις μεταξύ των πολιτών και μεταξύ νόμου και πολιτών σύμφωνα με το κείμενο; Πώς θα χαρακτηρίζατε το πολίτευμα στο οποίο οι σχέσεις ορίζονται με τον τρόπο αυτό;
4. *πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ*: Πώς δικαιολογείται η χρήση βίας από το νόμο;
5. Στα σχόλια του βιβλίου σας αναφέρεται ότι ο άριστος νομοθέτης κατά τον Πλάτωνα (*Νόμοι* 722b) συνδυάζει την πειθώ με τη βία, η οποία αφορά *τὸν ἄπειρον παιδείας ὄχλον*. Ποιες είναι οι δικές σας σκέψεις στο θέμα αυτό; Είναι αναγκαίο να ασκείται βία;
6. Γιατί ο Σωκράτης (και ο Πλάτων) θεωρεί δίκαιο τον εξαναγκασμό των φιλοσόφων να φροντίζουν και να φυλάττουν τους άλλους; Ο ίδιος ο Πλάτων ακολούθησε αυτό τον τρόπο ζωής; Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα κείμενα: *Ζ' Επιστολή*, 326a, 328c⁴².

⁴² Τα αποσπάσματα στην ενότητα Παράλληλα Κείμενα, αρ. 14. Μπορεί να δοθούν και άλλα χωρία από τον Πλάτωνα, βλ. σχετικά Κ. Δεσποτόπουλος (1), σσ. 21- 24.

7. Ποια σχέση έχει η αλληγορία του σπηλαίου με το θέμα της δικαιοσύνης και της ιδανικής πολιτείας;
8. Συμφωνείτε με την πλατωνική άποψη ότι πρέπει η πολιτεία να υποχρεώνει τους πολίτες να ακολουθήσουν μια συγκεκριμένη πορεία, έναν καθορισμένο τρόπο ζωής;
9. Ο Αριστοτέλης (*Πολιτικά* 1264b 17-26) απορεί «πώς ενώ (ο Σωκράτης) αφαιρεί από τους φύλακες την ευδαιμονία, ισχυρίζεται ότι ο νομοθέτης οφείλει να κάνει ευτυχισμένη ολόκληρη την πόλη, πράγμα αδύνατον, όταν κάποιος, λίγοι ή πολλοί, δεν θα είναι ευτυχισμένοι. Διότι η ευδαιμονία δεν αποτελείται από μέρη όπως ο άρτιος αριθμός διότι ο αριθμός μπορεί να είναι άρτιος στο σύνολό του, αλλά τα μέρη από τα οποία αποτελείται να μην είναι άρτιοι αριθμοί. Η ευδαιμονία όμως δεν έχει αυτή την ιδιότητα. Αλλά αν δεν είναι ευτυχισμένοι οι φύλακες, ποιοι θα είναι; Όχι βέβαια οι τεχνίτες και το πλήθος αυτών που ασχολούνται με βάνανυσα έργα». (μτφρ. Ν. Παρίτσης, διασκευή).
Συμφωνείτε με την άποψη του Αριστοτέλη; Να απαντήσετε κρίνοντας την επιχειρηματολογία του.

Λεξιλογικές - Σημασιολογικές ασκήσεις

1. *χειρον, ἐπελάθου, μηχανᾶται, καταχρήται, σκέψαι*: Για καθεμία από τις λέξεις που σας δίνονται να γράψετε δύο λέξεις ετυμολογικά συγγενείς.
2. *καταχρήται*: Το *καταχρῶμαι* χρησιμοποιείται σήμερα με την ίδια σημασία που έχει στο κείμενο; Αν όχι, να εξηγήσετε τη διαφορά της σημασίας.
3. *χειρον, ἀδικῶ, εὖ πράττω, ὠφελία, ἀληθῆ, ἐπιμελοῦμαι*: Να γράψετε τα αντίθετα των λέξεων που σας δίνονται (στην αρχαία ελληνική)⁴³.
4. Να εντοπίσετε στο κείμενο:
 - α) τις λέξεις που δείχνουν ότι ο νόμος στο κείμενο προσωποποιείται,
 - β) τις λέξεις που χρησιμοποιούνται μεταφορικά για να δηλώσουν ενέργειες του νόμου (μπορεί να δείχνουν ταυτόχρονα την προσωποποίηση) και να κρίνετε ποιο είναι το αποτέλεσμα της χρησιμοποίησής τους στο λόγο.

⁴³ βέλτιον, ὠφελῶ, κακῶς πράττω, βλάβη, ψευδῆ, ἀμελῶ.

Ερωτήσεις για όλο το μύθο

1. Αφού λάβουμε υπόψη μας όσα εκθέτει ο φιλόσοφος στην αλληγορία του σπηλαίου (σε σχέση με όλη τη δομή και λειτουργία της πολιτείας, όπως περιγράφεται στην εισαγωγή του βιβλίου σας):
 - α) Μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι οι απόψεις του Πλάτωνα θεμελιώνουν μια κοινωνία που φροντίζει για την ευτυχία του συνόλου;
 - β) Πώς θα χαρακτηρίζατε το καθεστώς αυτής της πολιτείας; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
 - γ) Με ποια επιχειρήματα θα μπορούσατε να αντικρούσετε την άποψη ότι το καθεστώς της πολιτείας αυτής είναι ολοκληρωτικό;

2. Πιστεύετε ότι ο ηθικός εξαναγκασμός των φιλοσόφων παρουσιάζει αναλογίες με τις απόψεις που διατυπώνονται σήμερα για το χρέος των πνευματικών ανθρώπων; Να εξηγήσετε με συντομία την απάντησή σας.